

Kemikaliecentrum tipsar:

Leksaker samt bild- och
formmaterial

Kemikaliesmart förskola

kemikaliecentrum@stockholm.se
stockholm.se/kemikaliesmartforskola

Leksaker samt bild- och formmaterial

Stockholms stad är ansluten till SKL Kommentus avtal för leksaker med ABA-skol som första leverantör i rangordningen. Det finns också ett avtal med lekmöbler och lekmattor, som inte är genomgången än och det är därför inte med i det här dokumentet, Lekolar är första leverantör på det avtalet. Staden har däremot ett eget avtal för bild- och formmaterial (nytt avtal januari 2017), med enbart Lekolar. För kontorsmaterial så har Stockholms stad avtal med Staples, t.ex. limstift kommer från detta avtal. Detta dokument innehåller därför bild- och formmaterial med Lekolars artikelnummer, leksaker med ABA-skols artikelnummer och kontorsmaterial med Staples artikelnummer, det fungerar även att söka på dessa i Agresso och Staples punch out från Agresso.

Det är kemikaliemässigt sett bättre att handla ur leksakssortiment än idrottsmaterialsortiment eftersom leksakssortimentet uppfyller lagstiftningen för leksaker (Leksaksdirektivet), vilket idrottsmaterial inte behöver göra.

Alla leksaker i ABA-skols sortiment är godkända enligt Leksaksdirektivet och de jobbar också med att begränsa användningen av PVC. De har också en märkning ”Giftfri förskola” som innebär att leksaken uppfyller vissa krav men det innebär inte att den är PVC-fri, däremot brukar de ange om produkten också är PVC-fri. Märkningen går alltså inte att gå efter rakt av, en behöver också kolla vilket material leksaken är gjord av.

Även om leksaksdirektivet sedan 2013 är mer omfattande än tidigare så finns det fortfarande mer eller mindre kemikaliesmarta val att göra. Leksaker som är godkända för att användas av barn under 3 år är generellt säkrast. En del av bild- och formmaterialet omfattas också av Leksaksdirektivet, t.ex. färg, och produkten är i så fall CE-märkt. I avtalet för bild- och formmaterial har krav ställts på PVC-fritt sortiment, det finns nu endast ett måttband i PVC som inte kunnat bytas ut än.

Varorna och produkterna nedan har Kemikaliecentrum bedömt vara några av de bästa ur det upphandlade sortimentet. Vi har i nuläget inte bedömt hur priset ligger i förhållande till en förskolas budget. Eftersom det är många artiklar i sortimenten så kan kemikaliecentrum inte gå igenom alla i detalj så vara eller produkt inte finns med nedan så behöver det inte betyda att den är olämplig ur kemikaliesynpunkt. Om en vara eller produkt inte finns med, titta då efter om den uppfyller de generella materialråd som finns från Kemikaliecentrum (både här och i vägledningen och utbildningen för kemikaliesmart förskola) alternativt skicka en fråga till Kemikaliecentrum.

Bild- och formmaterial

Skapandematerial ska främst användas av barn över tre år och utöver det som beskrivs nedan ser vi inga större risker med dessa material ifall de är avsedda för barn.

Fasta material

Välj kulor, koner, askar med mera av papper eller trä och **undvik** frigolit ("Styropor"), de sistnämnda finns inte längre i stadens sortiment efter att det nya avtalet började gälla 2017.

- Kulor, koner, askar mm: artikelnummer t.ex.: **48285, 48749, 46495, 48055, 48063, 48288**

Välj plastögon i PET, **undvik** PVC. Paljetter i det upphandlade sortimentet är också tillverkade av PET eller PE. Det finns också en typ av paljetter i färgad kartong som är ett bra val. Sök på paljett så kommer alla fram i listan.

- Plastögon: artikelnummer: **48850 och -51 samt 48853–48855**
- Paljetter: t.ex. artikelnummer **46714, 45426, 45427 och 46420**
- Paljetter i färgad kartong: artikelnummer **47813**

Akrylpärlor kan vara att föredra framför de i styren, eftersom styren är klassat som möjligen cancerframkallande, men eftersom det är hårt bundet när det är i färdig form som i pärlorna så är det liten risk att en får i sig styren från att använda pärlorna.

Leror

Gällande både modellera och de som härddas i hushållsugn av "cernit"-typ: Välj leror av bivax, vegetabiliska vaxer eller polypropen (PP) alternativt polyeten (PE) som polymer, **undvik** leror av PVC (kan innehålla ftalater) samt konstnärleror (kan innehålla höga blyhalter).

Några rekommenderade artikelnummer i Lekolars sortiment:

- Bivaxlera är ett mycket bra val! Bara bivax, stärkelse och livsmedelsgodkända färgämnen: artikelnummer **44101**
- Leklera **46559**
- Polymerlera (PE) **44013**
- Modellera Giotto patplume **46900**

Färg och lim

Färg, lim och lack som används på förskolan ska vara avsett för barn och gärna CE-märkt eftersom leverantören då garanterar att produkten uppfyller kraven i Leksaksdirektivet. Vattenfärger på "kaka" som blöts med vatten är bättre än flytande färgspeciellt för de små barnen (under 3 år), eftersom de torra färgkakorna inte behöver konserveringsmedel vilket flytande färg gör. Konserveringsmedlen som finns i många flytande färger är mycket allergena (kathon, MIT/CMIT och BIT) och krav finns på produkterna i det nya avtalet (2017) men hittills finns bara fingerfärg som uppfyller kraven (konserveringsmedlet är, istället för kathon, phenoxyetanol), som i lagstiftningen endast gäller för produkter till barn under tre år men i upphandlingen gäller färgerna i sortimentet.

Kemikaliecentrum har dialog med Lekolar för att även få sk. "Readymix" med ett mer hälsosamt konserverings-medel. Den är i dagsläget Svanen-

4 (6)

märkt men de reglerna är inte uppdaterade m.a.p. dessa konserveringsmedel ännu.

- Vattenfärg kaka: artikelnummer **41204, 41205, 41206**
- Fingerfärg: artikelnummer **41447**
- Välj gärna torra färgpennor och kriter i stället för tuschpennor:
  - Torra färgpennor: t.ex. artikelnummer **46549, 42515, 46583 och 46994**
  - Kriter: t.ex. artikelnummer **42037 och 49966**
- Välj limstift av stärkelse:
  - Limstift artikelnummer: **880832 (10g/stift), 880833 (20g/stift), 880834 (40g/stift) eller 164014 (22g/stift), 164015 (43g/stift)**, de tre första är Staples egna märke och de två sista är ”Pritt”, detta räknas till kontorsmaterial och kommer därför från **Staples (punch out webbutik från Agresso)**.

Vaxduk

I det upphandlade sortimentet finns en akrylatbelagd duk i olika färger (artikelnummer: 41556-2, 41556-12, 41556-36, 41556-42, 41556-96) som har gått igenom kemiska analyser med bra resultat på många ämnen, som alltså inte hittades i duken (däribland hormonstörande ftalater), men, den innehöll lite högfluorerade ämnen vilket kemikaliecentrum har inlett en dialog med Lekolar om eftersom den typen av ämnen är oönskade i stadens produkter. Under 2018 har innehållet i vaxduken uppdaterats och den ska nu vara fri från högfluorerade ämnen. Fundera ändå på om en vaxduk behövs eller om det kanske går bra med ett obelagt bomullstyg som kan tvättas när det behövs alternativt att bordets yta kan torkas av utan att fläckar kvarstår (=duk behövs inte).

Leksaker

Träleksaker

Färg och lack på träleksaker är numer kontrollerade och inte skadliga och dessa är därför ett bra alternativ till plastleksaker:

Djur

- Dinosaurier: 3860080
- Skogsdjur: 3865003
- Bondgårdsdjur: 3865002 och 3865001

Livsmedel

- Grönsaker, delbara (trä och träfiber, plantoys): 3153601
- Fukt (trä och träfiber, plantoys): 3153600
- Fukt: 3155134
- Frukt och grönsaker: 1175988
- Pizza: 2775722
- Tårta 3155183, 2775882
- Kakfat med kakor: 2741034
- Grytset: 2741042

- Köksset: 1176031

Former och klossar

- Klossar: 2740046, 2948575, 2870203 och 3471509
- Sortera ringar: 3155368
- Sorteringsbräda former: 3155621 och 3150087
- Plocklåda 3153101 och 2742033
- Plocklåda djur: 4820860
- Vägaktivitet vaxkaka: 3903730

Möbler och hus

- Kassaapparat: 2773121
- Bondgård (plywood): 3403000 (stor) och 2772004 (liten)

Metalleksaker

- Kastrullset: 2941730
- Pastagryta i rostfritt stål med tillhörande pasta i textil: 2741038
- Teservis: 2942397

Textilleksaker

Textilleksaker går att tvätta i maskin och är ett bra alternativ till plastleksaker. Tvätta dem innan de används första gången. Det verkar bara finnas dockor i textil i nuvarande sortiment.

Dockor

- Dockor gjorda av textila material: 3860041, 3860046, 3860044, 3860038

Plastleksaker

Undvik produkter av PVC men i vissa fall överträffar det pedagogiska värdet risken med materialet. Välj gärna produkterna i trä och textil som alternativ till leksaker i plast.

Bondgårdsdjur, dinosaurier och dylikt

Välj gärna djur i trä (se ovan) och annars ftalatfria alternativ gärna producerade i Europa, undvik produkter som inte är märkta med ”ftalatfri”. Exempel på artikelnummer på ftalatfria djur i olika material:

- Bondgårdsdjur (TPR): 3195160 och 2772025
- Bondgårdsdjur (PVC utan ftalater): 3191044
- Bondgårdsdjur (naturgummi): 3800397
- Vilda djur (TPR): 2772024
- Vilda djur (naturgummi): 3800075
- Nordiska djur (PVC utan ftalater): 3190065
- Havets mjuka djur (naturgummi): 3800050
- Dinosaurier (PP): 3475077, det står olika material på hemsidan (ftalatfri PVC) och produktblad/Agresso (PP)
- Dinosaurier, mjuka (naturgummi): 1174854

Dockor

Välj helst tygdockor (se ovan) som tvättas med lite oparfymerat tvättmedel innan de används, annars finns det dockor med tygkropp och ftalatfri PVC i huvud, händer och fötter som är bättre än dockor helt i plast, exempel:

6 (6)

- Docka med mjuk kropp exempel (ftalatfri PVC och textil, producerad i EU): 2720430, 2721430 och 2722430
- Docka Alice (ftalatfri PVC och textil): 3241201

Bollar

Välj ftalatfria alternativ, gärna producerade i Europa, undvik omärkta produkter och de som inte är ftalatfria.

- Exempel på artikelnummer för ftalatfria bollar: 2750854 (gummi), 2750858, 2919091, 2912211 (ftalatfri PVC) och 2911840 (ftalatfri PVC, producerad i EU)

Kök och livsmedel

Plastleksaker (PE) producerade i EU:

- Matservis 2856940 (Svanenmärkt)
- Bestickset 2854230 (Svanenmärkt)
- Matservis: 2863864, 2856953 och 2855600 (bioplast)
- Köks- och bakset: 2856945 (Svanenmärkt)

Fordon

Plastleksaker (PE) producerade i EU:

- Lastbil: 2852270 (Svanenmärkt) och 2856937 (bioplast)
- Traktor: 2852119 (Svanenmärkt) och 2856938 (bioplast)

Konstruktion

LEGO-produkter (det finns många artiklar och därför är artikelnummer inte specificerat på dessa).

Uteleksaker

Exempelvis (det finns fler liknande produkter, vissa är svanenmärkta men svanen-märket syns inte i Agresso):

- Sandset 2861493 (bioplast) och 2856948 (Svanenmärkt)
- Spadar 2841805 (bioplast) och 2853130, 2851150 (Svanenmärkt)
- Hinkar 2852310 (Svanenmärkt)

Hör gärna av er till oss på Kemikaliecentrum om det uppkommer frågor när inköp av leksaker och bild- och formmaterial ska göras.

kemikaliecentrum@stockholm.se

Senast uppdaterad 2019-10-22